

ISZÁNTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 218. szám.

Nagy-Várad.

Csütörtök, 1912. szept. 26.

Az inasügy.

(K. Ö.) A magyar építőiparosok országos szövetsége a napokban országos gyűlést tartott a Dunántúl virágzó városában Győrött. Oly fontos és nagyjelentőségű kérdések szerepeltek a gyűlés napirendjén, hogy a mai zavaros politikai viszonyok között is megérdemlik, hogy foglalkozzunk velük. A nagyfontosságú kérdések között szerepelt a munka szabadságának védelme, a munkaviszony törvényes szabályozása, a kartellkérdés, az ipari termelő szervezetek, a gyermekmunka és a tanonckérdés.

Ezuttal a tanonckérdéssel fogunk foglalkozni, kivált azért, mivel a közéletben ennek a kérdésnek igen csekély jelentőséget szoktak tulajdonítani. Holott kétségtelen, hogy a magyar ipar fejlődésének egyik alapja a helyes tanoncképzés. Azt mondják, hogy az orosházai tanoncotthonban nevelt tanoncok annyira különböznek az Orosházán található mintegy 1000 főnyi tanonctól, hogy mindenki beláthatja, hogy pusztán a nevelés adja meg az inas erkölcsi és értelmi értékét. (Nagy-Váradon nem lehet ezt tapasztalni?) A tanonc nem arra való, hogy vele cselédmunkát végezzenek, hanem arra való, hogy a műhelyi és iskolai oktatás után szakmáját szerető és ahhoz hozzáértő iparossá legyen. De mivel nem tanul, sem a műhelyben, sem az iskolában, a társadalmi életben nincs is becsülete és mivel azt hisszük, hogy ennek így kell lenni, nem esoda, hogy elhanyagoljuk az iparos pályát és általános a panasz az ipar létalapját fenyegető inashiányról.

A kereskedelemügyi kormányzat arról panaszkodik, hogy a tudomá-

nyos pályákra törekvő egyének száma aggasztó mérvben szaporodik. Ellenben az ipar és kereskedelem megfelelő szellemi képesítéssel bíró erőkben hiányt szenved. A bajon a kormány ösztöndíjakkal akar segíteni. A budapesti kereskedelmi és iparkamara pedig megállapítja az inashiányt és tanulmányoztatja a kérdést.

Az inashiányt a statisztika bizonyítja. Az inashiány állandóan 10—50 százalékra rug, sőt vannak iparágak, melyek időközönként 100 százalékos hiányt tüntetnek fel.

Mi ennek az oka? A munkaadók a szakszervezeteket, ezek viszont a munkaadókat okolják az inashiány miatt. A munkaadók azt mondják, hogy a szakszervezetek mindenkit visszariasztanak az iparos pályától, csak hogy a felnőtt ipari munkás jobb keresethez jusson. A szakszervezetek viszont azzal vádolják meg a munkaadókat, hogy rosszul bánnak az inassal és ez az oka, hogy nem kapnak inast. A pert nem akarjuk eldönteni, mert nem is ez a fődolog. A fődolog a bajt megismerni és az orvoslás eszközeit megragadni.

Az inashiálynak szerintünk kizárólagosan az az oka, hogy az iparos nálunk oly kevés társadalmi megbecsülésben részesül, mely mindenkit visszariaszt az iparos pályától. Ennek azonban ismét az iparos az oka, jobban mondva az a nevelési rendszer, mely között az iparos felnevekedik és önállósá válik.

Látjuk, hogy önálló iparosok nem tudnak könyvet vezetni, számolást írni és levelezni. Hiányzik az a szellemi képesítésük, mely a vagyonszerzés útján a boldogulás alapja. De ennek az iparosnak nincs is tekintélye és becsülete.

Pedig mit mond a törvény? Azt

mondja, hogy gyermekek, kik életük 12-ik évét még be nem töltötték, tanoncokul fel nem vehetők (1884. XVII. 60. §.) A munkaadók ehhez éppenséggel nem ragaszkodnak. Nekik inasra van szükségük, szerződtesik őket és az inas megfelelő előképzettség nélkül a tanonckiskolába kerül.

A tanonckiskola tanterve azonban úgy készült, hogy bizonyos előkészítéssel számol és mivel az inas ezzel nem rendelkezik, megbukik. Ezzel azonban sem az inas, sem a munkaadó nem törődik, mivel ez a munkaviszonyra semmi kihatással nincs. Ha felszabadul, elég neki olyasféle bizonyítvány, hogy az inasiskolát végigjárta. Mily eredménynyel, teljesen mellékes. A munkaadó pedig, ki az inasban pusztán a munkaerőt tekintette és azt a lehetőség szerint ki is használta, kiállítja a bizonyítványt, hogy az inas kellő szakmabeli jártasságot sajátított el. Az iparhatóságnak ez untig elég, hogy az inast legénynyé léptesse elő.

Ezen a bajon úgy lehetne segíteni, hogy a felszabaduló inas vizsgálatnak vetessék alá, melyben úgy iskolai, mint a szakmabeli jártasságát tartozik igazolni. Ha ezt nem tudja igazolni, úgy az iparhatóságnak joga legyen öt fél vagy egész évre visszavetni. Mivel ez az eljárás úgy a munkaadóra, mint az inasra hátrányos, mindkettő azonban, hogy a tanonc a tanoncidő lejártával a vizsgát megállja.

Az inasképzés reformja magában foglalja úgy a tanonckiskola, mint a műhelyi oktatás reformját. Mind a kettőt pedig kiegészíti a tanoncotthonok rendszere.

Az inasképzés fontos társadalmi és közgazdasági kérdés. Alkalom-

A legjobb angol női szabóság
FLEGMAN cégnél, Bémer-tér.

adtán nem feledkezhetünk meg róla. Az új ipartörvénynek bizonyára oly rendelkezéseket kell tartalmaznia, melyek az inasképzésről kellően gondoskodnak.

A delegáció ülése.

Ma délelőtt 10 órakor tartotta első ülését a magyar delegáció *hadügyi albizottsága*. Az ülésen megjelent *Lukács László* miniszterelnök, báró *Hazai* honvédelmi miniszter, lovag *Auffenberg* Mór községi hadügyi miniszter több magasrangú tisztviselője. Gróf *Zichy* Ágost elnökölt.

Az ülés megnyitása után dr. *Hegedüs* Lóránt előadó terjesztette be jelentését a közös hadügyi minisztérium 1912. évi költségvetéséről és egyéb jelentéseiről.

Beszédében tételenként bizonyítja, hogy az egyes megszavazandó összegek milyen következményekkel fognak járni a következő években.

Bizonyítja, hogy a mostani költségvetés teljesen megfelel az 1912. évi véderőtörvény azon költségtervének, amelyet a képviselőház elfogadott.

Mindezen tények azon következtetésre juttatják, hogy a hadügyi költségvetés összeállításának mai rendszere mellett a pénzügyi és az alkotmányjogi ellenőrzés évről-évre nehezebbé és bonyolultabbá válik és merőben mechanikus alapon darabolgat fel a költségvetés, amelynek szerves összefüggést, egységet kellene mutatni.

Indítványozza: mondassék ki, hogy az egyszer megkezdett hiteleknek későbbi részletei ugyanabba a hitelesoportba irányoztasának elő és a rendkívüli kiadásokból a rendes szükségletbe való áthelyezés nem önkényesen, hanem mindig a tényleges szervezetnek megfelelőleg fog történni.

Indítványozza továbbá, hogy a had-

ügyi miniszter által a folyó év május és október hó elsejére tervbe vett személyzeti javítások csak a delegáció megszavazása után, november 1-én lépjenek életbe és ezen az alapon az előirányzat 381.000 koronával csökkentessék.

Végül megállapítja, hogy a közös hadsereg rendes kiadásának 18.8 millióra rugó növekedésében 11.3 millió voltaképpen nem egyéb, mint a régi zárszámadás alapján összeállított többköltségnek szanálása.

Auffenberg beszéde.

— A legutóbbi delegáció óta — ugymond a miniszter — életbelépett az új véderőtörvény és ezzel a haderő megkapta az alapot ama súlyos kényszerhelyzetből való kibontakozásra, melyben már évek hosszú sora óta szenved. Ezek az intézkedések nemcsak katonai szempontból jelentenek haladást, hanem a tényleges szolgálati idő rövidítése által a védkötelezettség teljesítésében is lényeges előnyt nyújtanak, noha ezek hatásai csak két-három év múlva fognak teljes mértékben érvényesülni. Ezekért a fontos előnyökért nemcsak a hadvezetőség, de bizonyára az egész lakosság is köszönettel adozik a népképviselőnek.

A közös hadsereg rendes előirányzata 18.2 millió emelkedést tüntet fel. Ideszámítva haditengerészet folyó szükségleteinek 3.5 millió koronás emelkedését, a közös hadsereg és a haditengerészet 1912. évi normális előirányzata 21.2 millió korona költség-többletet eredményez. Mint rendkívüli hitel a közös hadseregnek az új véderőtörvény-nel történt fejlesztése alkalmából 1912-re 19 millió korona van előirányozva. Beszámítva még az 1 millió koronát, melyet a haditengerészet vesz igénybe, az előirányzat e részére 20 millió korona összes szükséglet mutatkozik. Ezekkel együtt 41.7 millió korona a kívánt több kiadás, mely szigorúan beilleszkedik abba a pénzügyi programba,

melyet mindkét állam kormányaival annak idején 1911-től 1915-ig megállapítottak.

A rendkívüli szükséglet legnagyobb részét az új véderőtörvény végrehajtására szánták. A megszavazott létszámemelést főként arra használják fel, hogy a gyalogságnál és a rendes csapatoknál mutatkozó állományhiányt betöltsék és a haditengerészetnek is megadják a szükséges szaporítást. A 19 milliós hitelből 10 millió a reform következtében felmerült egyszeri szükségletre, 5 millió az erősítési szükségletekre fordítandó. Itt a hadügyi miniszter hangsúlyozza azt, hogy az erősítések terén a szükségesnél szerényebb követeléssel lép fel.

Részletesen ismerteti az altiszti kérdés jelenlegi stádiumát. Törekedni fog a katonai ellátási törvény reformjára, a nyugdíjkérdés rendezésére és arra, hogy az agg és keresetképtelen harcosok számára is ellátást biztosítson. Folytak a tárgyalások a kormány között a loavatási törvény reformjáról is, amelyben különös tekintettel lesznek a gazdák kívánságaira.

A hadügyi kormány — ugymond a miniszter — a legnagyobb takarékoságot tartotta szem előtt és sok szükségletet, mint például az *erősítési* intézkedésekre és a léghajózásra különben igénybe veendő összegeket, mélyen a tulajdonképpeni szükséglet által megszabott határon alul kellett leszállítani. Kiemeli ezt a pénzügyi tekintetből történt megszorítást és kéri a bizottságot, fogadja el előterjesztéseit.

Az ágyukérdés.

Ezután *Laszkár* Gyula interpellációt intéz a hadügyi miniszterhez az ágyukérdésben. *Chorin* F. ugyanebben a kérdésben kíván felvilágosítást. *Miklós* Ödön azt kérdezi, igaz-e a lapok ama híre, hogy a tábori ágyuk anyaga nem használható és a bronzot ki kell cserélni acéllal. Gróf *Zichy* Tivadar szintén a tüzéségre nézve kér felvilágosi-

A MEGSZELIDÍTETT FARKAS.

Miss Kate letette az ablakpárkányra a kézimunkát.

— Mademoiselle meg fog nekem bocsátani, ha nyíltan beszélek, — mondta — de nem illik, hogy egy jól nevelt kis leány...

Közbevágtam:

— Először is én Guénolénak unokanővére vagyok, s aztán sokkal jobban mulatok vele, mint a bábuimmal!

— Egész napokra eltűnik mostanában, az Isten tudja hová... Hiába keresem... Megöl a nyugtalanság...

Megcsókoltam mindkét arcát, s hangosan felkacagtam.

— Megtiltom magának a meghalást, édes Miss!

Megigazította lorgnonját, a mit ez a két csók eltolt az orráról, s folytatta:

— Nandette, hallgasson egy kissé reám. Legyen komoly egy pillanatig legalább. Tudakozódtam a fiu után. Ez a fiu egy lyukas pennnyel nem ér fel...

— Köszönöm, az ő nevében!

— Mindössze, ha olvasni, írni megtanult.

— Igazán?

— Szülői lemondtak róla, hogy a kolégiumba adják. Mindjárt elszökne onnan.

— A kalitkák nem a számára valók!

— Tanárja a poklokban érzi magát miatta...

— Miért nem talál ennél jobb helyet magának?

— Maga is ki fog ábrándulni, ha a kedves cousinja majd egy nagy csinyt követ el ellene!

— Sajnálom, Miss, hogy elveszem az illuzióját, de ez a fiu nekem soha, soha sem fogja a legkisebb kellemetlenséget sem okozni.

Nyomatékosan mondtam, s szemeimet égnek emeltem, mintha azt akarnám tanulni hívni. A vita élesebbé kezdett válni közöttünk.

De e pillanatban a kertből — mely eddig aludni, s mintegy elégni látszott a napnak forró tüzeiben — éles, valószínűtlen, felrázó pacsirtadal hallatszott, tiszta, csengő trillákban, majd a vadgalamb komorabb turbékolása, a verebek csicsérgése, s sorban

az egész madárrskála. Meg lehetett volna rá esküdni, hogy egy állatkert madársereglete szabadult ki, s tört rá a csalitra.

— Holnap nagyszerű koncertben lesz részed, — mondta volt cousinom — de el ne áruld senkinek sem.

Es én elbájolva, elragadtatással élveztem ezt a csodálatos koncertet, s közben behunytam a szemem és elképzeltem, hogy Guénolé maga fog előkerülni a csalitból, smaragd és zafírszínben égő szárnyakkal, a mely olyan, mint a varázsló köpenyege. De Miss Kate haragosan, meglepetve ugrott fel helyéről, s szárazon szólt:

— Jöjjön a zongorárához, Nandette. Mikor ezt kiejtette, egy páfrányokból és mályvákbl álló bokréta esett a lábához, de előbb csaknem nyakonütötte Miss Katet.

— Ah, nem, ma nem! — kiáltottam fel lázadóan.

Es ezzel elmenekültem.

Guénolé már ott várt, egy nagy jázminbokr mögött, s én halkan susogtam:

— Köszönöm a koncertet!

— Meg voltál elégedve vele, tündérem?

— Képzelheted!

MEGNYILT az Első nagyváradai grafikai műintézet és fényképészet
Teleky-utca 35. szám.

Művészi kivitelben készít cinkografiai, autotypiai kliséket és fényképeket a legjutányosabb árak mellett.

tást, herceg Windischgrätz pedig a tarack-
ütegeket teszi szóvá.

A hadügyminiszter mind e kérdésekre
hosszabb nyilatkozatban válaszolt, amelyet
azonban bizalmasnak nyilvánít.

A bizottság a hadügyminiszter nyilat-
kozatait megnyugvással vette tudomásul és
erre az ülés véget ért. A hadügyi költség-
vetés tárgyalását október 2-án kezdik meg
az előadói jelentés és a miniszter beszéde
alapján.

Felosztatott képviselőtestület.

A miniszter intézkedése.

Bizonnyára élénk emlékezetében van
még olvasóinknak az a kultur akció, amit
Miskolczy Ferenc főispán kezdeményezett a
vármegyében. Mint tudjuk a nemzetiségi vi-
dékek minden oldalról megmozdultak, hogy
az akciót lehetetlenné tegyék. A magyar-
ellenes agitátorok végig lármázták a falvak
egész sorát, hogy az iskolák létesítése iránt
indult mozgalom kudarcot szenvedjen. Na-
gyon sok helyen célt is értek az ellenmoz-
galom hívei. Egyes községek képviselőtestü-
letei ugyanis annyira mentek, hogy szembe
helyezkedtek a közigazgatási bizottság ren-
deletével és kimondták, hogy a községi
iskolát nem építik fel. Hiába volt minden
intézkedése a vármegyének, a képviselő-
testületek egyáltalán nem vették azt figye-
lembe és inkább kitették magukat a felosz-
latásnak.

A Tiszántul annak idején megírta, hogy
a közgyűlés az ellentálló képviselőtestületek
felosztatását határozta el és ily irányban
felterjesztést is intézett a belügyminiszter-
hez. A miniszteriumban most vették tár-
gyalás alá az aktákat. A miniszter a vár-

megye álláspontjára helyezkedik és minden
ellenálló képviselőtestületet felosztat.

Tegnap már megérkezett a vármegyéhez
az első belügyminiszteri intézkedés. Az első
felosztató rendelet Cseszvára község képv-
selőtestülete felett tör pácát és mondja ki a
felosztatást. A miniszteri rendelet értelmében
a testületet pár nap alatt fel fogják osztatni.
A község így vezető és felelős képviselőtes-
ület nélkül marad. Arra az időre, míg kép-
viselőtestület választás nem lesz, a község
ügyeit egy alispáni megbízott fogja intézni.

A cseszvárai alispáni megbízott valószí-
nűleg a magyarszéki főszolgabíró Halász
Elemér lesz. A törvény értelmében a meg-
bízott első sorban tudatni fogja a községgel
a felosztatást és nyomban intézkedik az új
testület megválasztásáról. A nemzetiségi agi-
tátorok természetesen nem fogják abba hagyni
a dolgot, hanem azon lesznek, hogy újra a
most felosztatott testületet válasszák meg. Az
új testület újból fogja tárgyalni az iskola
ügyét és ha ismét nem lesz eredmény, akkor
még kétszer egymásután osztatja fel a tes-
tületet, aztán jó időre megvonják a község
autonóm jogait és azokat egy adminisztrá-
torra bízák, aki tejhatalmulag fog rendel-
kezni.

A miniszter intézkedését meglepetéssel
fogadták mindenütt, mert nem gondolták,
hogy a miniszter egyszerre felfogja osztatni
a testületet, hanem kötelezni fogja a közsé-
get az iskolaügyi új tárgyalására. A szigorú,
de jogos intézkedés meglepte az izgató agi-
tátorokat is. Nincs kizárva, hogy ennek ha-
tása alatt beszünteték az ellenakciót és nem
fogják tovább szítani az ellenségeskedés
tűzét.

A miniszteri rendeletet már ma vagy hol-
nap végre fogják hajtani.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparka-
mara tegnap, szerdán délután teljes ülést
tartott, amelyen 3 órától 7 óráig tanácsko-
zott a felmerült fontos ipari és kereske-
delmi ügyekben.

Dr Moskovits József elnökle alatt a
tagok szép számmal voltak jelen. Az elő-
adói tisztet dr Oláh Béla fogalmazó töl-
tötte be.

Az ülés elején az elnök hivatkozott a
kamarai törvényre és a kamara ügyrendjére,
amely szerint az ülésről elmaradó tagoknak
elmaradásukat igazolni kell, különben aki 6
hónapig egyfolytában nem vesz részt az
üléseken, elveszti tagsági jogát s helyette a
legközelebbi póttag lesz behiva rendes tag-
nak. Kéri ezért a tagok pontos megjele-
nését.

Ezután előterjesztették az elnöki jelen-
téseket. Ezek között felemlíti, hogy a ka-
mara dr Beöthy László kereskedelmi mi-
nisztert, valóságos belső titkos tanácsossá
történt kinevezése alkalmából üdvözölte, ame-
lyet a miniszter megleghangu levélben kö-
szönt meg.

Az elnök közléseit tudomásul vették.

Kapcsolatosan dr Oláh Béla fogalmazó
különös figyelmébe ajánlta a tagoknak Weisz-
brunn Hugó vasuti tarifa-tanfolyamát s kéri,
hogy azt a tagok minél szélesebb körben
propagálják.

Az elnöki tanács a fiúmei kiviteli aka-
démiaiban létesített ösztöndíjat Török József-
nek ítélte oda.

Az elnök bejelentései.

Bejelentette az elnök, hogy az Osztrák-
Magyar Bankhoz váltóbírállókul, a helyi fiók
főnökével történt megállapodás alapján Ull-
mann Sándort és Sztarill Ferencet terjesz-
tette elő.

A helybeli honvédhuszár laktanya pa-
rancsnoksága az ügynökre vonatkozó bántó
kiírás eltávolítása tárgyában intézett kamarai
megkeresésre válaszolt s a táblát nem haj-
landó eltávolítani. — Megbízta az elnöksé-
get, hogy ez ellen tegye meg a további
lépéseket.

— Addig folytatom, a míg akarod.
— Mondd, mit tudsz még ilyen füresát?
— Tudok gavotteot táncolni, tudok fel-
mászni a hajóárbocra, a legelső kötelek
közé, tudom a misét celebrálni, hajtani, lőni,
s egy hajót kormányozni . . .

— Mindezt én is meg akarom tanulni
tőled . . .
— Édes kis madárfőjűm! A leányok
nem erre valók!

Futottunk lélekzetvesztve addig a he-
lyig, amit a „mi házikónk”-nak neveztünk el.
A park legszélén volt ez s egy hajós
deszka választotta el a külvilágtól. Egy kö-
lőca, amelyet felvert a moh. A fény mintha
csak cseppenként folyt volna ide s zöldes
volt és aranyárga. Ébből a menhelyből, a
lombozat között, apró réseken a távolba-
vezető pázsitokat, bokrokat, virággyakat
lehetett látni, kősziklákat és a végtelen ten-
gert. Jobbra pedig allegorikus figurákat, egy
utcsélén, apró fülkékben najádokat és vízi
nimfákat az alléek során.

Guénolé megfogta a kezemet és félén-
ken, gyengéden tartotta azt a maga tenye-
rében. Mintha törékeny pillangószárnyakat
tartana az ujjai között s félne, hogy letöri
róluk a himpót.

Felkaplajt egy fehér szalag diszította,
mely tegnap még az én hajamban volt s
melyet a kertben elvesztettem.

— Szerettem volna neked ribizlistortát
hozni — mormogta — de papa, mint rende-
sen, „nem volt pénzenél”, a pék ki nem áll-
hat engemet s nem hitelez.

A szemében, melyben aranyos pontok
látszottak, mintha hirtelen vihar támadt volna,
a tekintete elsötétedett. Bulldogszerű álla
még határozottabb formát öltött s mintha
harapni készülné.

— Ne légy rossz, Guéno! — szóltam
komolyan. — Én csak akkor maradok jó
barátod, ha mindenki szeretni fog.

Ő összeráncolta homlokát s valamit
mormogott:

— Mindenki, tündérem! Ez sok, na-
gyon is sok.

De én bátran folytattam:

— A nevelőnőm éppen most leckézte-
tett meg miattad. Megtiltotta, hogy oly gyak-
ran lássalak. Az emberek nagyon sok gono-
szat mondtak felőled.

Guéno felesáttant:

— Ah, a gazemberek! Tudom, honnan
került ki mindez! . . . Az a vén számár
Ploaré, a pék, aki egyebet se tesz, mint
hogy almabort iszik! . . . Aztán a Guildch
kisasszonyok, ez a két vénség, aki tolvaj-
lásból él . . . aztán az a bivaly, aki egy
kék zászlót tűzött a patikája elé, hogy
oda csalja az embereket, akiket meg-
mérgez . . .

Ebben a haragkitörésben öntudatlanu
az én kezemet szorította erős, fiatal kezével
míg könyök szöktek a szemembe.

— Te sírsz? — kérdezte ő zavaró-
rodottan.

— Fájdalmat okoztál nekem . . . Nagy
fájdalmat. Nézd, itt maradt a nyoma —
feleltem, s teljes erőmből eltasztottam őt
magamtól.

De hozzátettem:

— Ugy kell nekem . . . Eleget figyel-
meztettek . . . Tartanom kellett volna a
csunya szokásaidtól . . .

Ő megszeppenve, sápadtan, kétségbe-
esve hajtotta le a fejét.

Majd hirtelen lecsuszott, ledobta ma-
gát a lábaim elé — és szenvedélyesen zo-
kogta:

— Bocsáss meg, kis cousine, bocsáss
meg! Szót fogadok neked a jövőben min-
denben . . . Szelidebb leszek egy birká-
nál . . . Százszor inkább a halált választan-
ám, semmint hogy téged elveszítssek . . .
Nem vagyok boldog, csak azokban a pilla-
natokban, amikor látlak . . . amikor beszél-
hetek veled . . .

Büszke voltam erre a győzelemre. Segi-
tettem neki a felélmelkedésben s zseben-
dömmel törültem meg a vért, amely térdé-
ből csepegett . . .

René Maizeroy.

Kész női-felöltők

Kosztüm-kelme különlegességek

FLEGMAN

cégnél, Bémer-tér.

Bejelentette az elnök, hogy a kamara adóügyi irodát állít fel, amelyben hetenkint 3-szor ingyen felvilágosítást nyernek az iparosok és kereskedők adó- és illetékügyekben. Az irodát dr. Papp Romulusz ügyvéd látja el.

Ugyancsak létesíteni akar a kamara egy vasúti tarifairodát, amelyben szintén heti 3 délután szintén ingyen nyernek a kereskedők tarifaügyekben felvilágosítást. Mivel az aradi üzletvezetőség szakembert nem engedélyez az iroda vezetésére, ez iránt a kereskedelmi miniszterhez fordul az elnök.

Az elnök bejelentéseit tudomásul vették.

A kamarai tagok szaporítása.

Schvarcz Izidor, a kereskedelmi osztály ülésén javaslatot tett, hogy a változott viszonyokhoz képest emeljék fel a kamarai tagok számát, mert így nem jut minden szakra képviselő.

Az elnök előadta, hogy tervbe van véve a kamarai törvény revíziója s erre vonatkozólag értekezlet lesz a miniszteriumban. Adják ki az elnökségnek Schvarcz Izidor javaslatát, hogy ez is az értekezlet napirendjére kerüljön.

Weisz Lajos szükségesnek tarja a tagok szaporítását s ezért az elnök figyelmébe ajánlja a kérdést.

Schvarcz Izidor azt kéri, hogy indítványának nyoma legyen a jegyzőkönyvben s ezért fogadják azt el. A kamara felszólalását ugyanis jobban figyelembe veszik a revíziónál.

Kiadták az indítványt az elnökségnek.

A záróra szabályozása.

A kereskedelmi osztályban Weisz Mór indítványt tett, hogy a kamara írjon fel az üzletek záróórájának törvényes rendezése iránt.

Az indítványt elfogadták Weisz Lajos azon pótlásával, hogy hasonló felirat küldése iránt az összes kamarákat keresse meg a teljes ülés.

Kézügyességi tanfolyam.

Ardos Frigyes főreálisk. tanár kézügyességi és kézimunkára nevelő iskola támogatását kéri.

Az elnökség társadalmi akció útján kézimunkára nevelő egyesület alakítását célozza, s hogy a tanfolyam kötelező legyen az iparostanulók téli tanfolyamát végzőkre; — határozza el a kamara, hogy támogatja ezt az akciót.

Dr. Moskovits József meleg szavakban méltatja a dolgot, amelyhez az állam segélyét is kieszakozlandónak tartja.

Többek hozzászólása után az elnökségnek adták ki az ügyet.

Villanyáram vidéki iparosoknak.

Belányi Imre a nagyváradai villamosmű igazgatója véleményt kért a kamarától, hogy a város vidéki iparosnak adhat-e s milyen áron ipari célra villamos áramot.

Az iparos osztály azon javaslatot terjesztette elő, hogy a helyi ipar érdekében áramot a vidéki iparosoknak ne adjon a város, a helyi ipar védelme szempontjából.

Dr. Hoványi Géza helyesli az iparososztály álláspontját, de a kamara, melynek hatásköre a megye vidékére is kiterjed, nem mondhat véleményt. Más helyen kell a helyi ipar érdekeit megvédeni.

Hosszabb érdekes vita kerekedett a kérdés körül.

Többen hangoztatták, hogy ha a vidékiek is olyan áron, vagy egyáltalán kapnak ipari célra villamosáramot a várostól, az olcsóbb telekvizonyok folytán a közeli községekben ipartelepek keletkeznek s konkurrenciát csinálnak a váradai iparnak és kereskedelemnek.

Dr. Moskovits József elnök szerint a kamarának véleményt kell mondani, nehogy hozzászokjanak ahhoz, hogy ipari és kereskedelmi kérdésekben a kamara véleménye nélkül határozzanak.

A teljes ülés végre is abban állapodott meg s azon véleményt adja, hogy a vidéki iparosoknak is adhat a város ipari célokra villamosáramot, de magasabb áron, mint a nagyváradai iparosoknak.

A házalás és megrendelés gyűjtés.

A kereskedelmi miniszter véleményt kér a vándoriparról, a házalókereskedésről és a részletfizetésre házalókereskedésről szóló törvénytervezetre.

A kiküldött albizottság javaslatát Lövenstein Zsigmond ismertette.

Az albizottság javaslatához képest véleményezi a teljes ülés, hogy a megrendelés gyűjtés magánfeleknél, teljen tiltassék el.

A részletfizetésre házalás teljes eltörlését véleményezi a kamara s ezt az irodalmi művekre is javasolja kiterjeszteni.

Az építő iparról szóló törvényjavaslat.

Az építő ipar gyakorlásáról szóló törvényjavaslatra szintén véleményt kér a kamara.

Erre nézve is egy albizottság lett kiküldve, amelynek javaslatait elfogadta a teljes ülés.

Mindkét albizottságnak szakszerű munkájáért, az elnök indítványára, köszönetet mondtak.

*

A mértékhitelítés ellen felmerült panaszok tárgyában a miniszteriumban értekezlet lesz, amelyre a kamara képviselőjében Tátray Sándort küldték ki.

Apróbb ügyek elintézése után a teljes ülés véget ért.

Minisztertanács. Bécsből telefonálják, hogy Lukács László miniszterelnök holnap érkezik Budapestre. Szombaton minisztertanács lesz, amely a közös miniszterek expozéival és az általános helyzettel fog foglalkozni. A jövő héten Lukács László, Hazai Samu és Teleszky János Bécsbe utaznak, hogy jelen legyenek a delegációk plenáris ülésein.

Munkapárti körökben az a hír van elterjedve, hogy a kormány október 22-ére szándékozik a parlamentet összehívni s előbb a költségvetést, azután a választói reformról szóló törvényjavaslatot tárgyalatja le. Az ellenzék azonban azt hiszi, hogy éppen a válságos külpolitikai helyzetre való tekintettel már előbb megindulnak a béketárgyalások.

A két delegáció tagjai, de a bécsi lapok is azt állapítják meg a külügyminiszter expozéjából, hogy a Balkánon sokkal súlyosabb a helyzet, mintsem gondolják.

A városi tisztviselők új címei.

A városi tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó törvényt tegnap tárgyalta a városi tanács. A törvényt Lukács Ödön adóügyi tanácsos ismertette, majd bemutatta a tisztikar beosztását. A törvény értelmében igen sok tisztviselőnek a fizetésével együtt a tisztviselők elnevezése is meg fog változni. A tanácsban első sorban a helyettes polgármesteri állás szervezésére vonatkozólag Lukács azt a javaslatot tette, hogy már most foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, mert a költségvetésben számot kell vetni vele.

Thury László, Gerő Ármán ellene vannak a mostani tárgyalásnak. Szűcs Géza és Lukács Ödön a mostani tárgyalás mellett foglalnak állást. Rimler Károly polgármester szintén ellene van a mostani tárgyalásnak, mert aggályai vannak. A tanács így a kérdést egyelőre kikapcsolja. Rátértek ezután a szervezeti szabályrendelet módosítására, illetve a tisztviselők új beosztására.

A tanács így első sorban a levéltárnoki állást az eddigi IX-ik fizetési osztályban hagyja meg, bár a törvény a X-ikbe sorozza.

Az I. és II. osztályú fogalmazói állásokat I. osztályú fogalmazói állásokká szervezi át. A közigazgatási gyakornokokról nem intézkedik a törvény, ezért II. osztályú fogalmazói állásokká szervezik az állásokat és a IX. osztályba sorozzák.

A mértékhitelítői állást beszüntetik.

Az alügyészi állást beszüntetik és ügyészi állássá szervezik a IX-ik fizetési osztályból a VIII-ikba. A vágóhídi felügyelői állást a törvény nem ismeri, ezért ezt az állást I. osztályú állatorvosi állásra szervezi át a IX-ik fizetési osztályba. A városi mérnöki állást a VIII-ik fizetési osztályba sorozzák. Az építőmestert meghagyják a IX-ik fizetési osztályban. A mérnöki rajzolókból műszaki tisztek lesznek a IX-ik fizetési osztályba sorozva. A rendőrfelügyelői állások megszűnnek és I. osztályú kapitányok lesznek, akiket a főispán nevez ki.

A rendőrfelügyelők, rendőrbiztosok mindnyájan rendőrtisztek lesznek a X-ik fizetési osztályban.

A számellenőrök a X-ik fizetési osztályba sorozva alszámvevők lesznek.

A mérnöki hivatalhoz beosztott könyvelői állást a törvény nem ismeri, ezért ezt az állást a X-ik fizetési osztályba nyilván tartói állássá szervezik át.

Az adópénztáros elnevezés helyett pénztáros elnevezés lép életbe. Ez az állás a IX-ik fizetési osztályba soroztatott.

A városgazdai állás jelenleg a IX. fizetési osztályban van, a törvény értelmében azonban a gazda állása a XI-ik fizetési osztályba van beillesztve. Kárpótlásul a gazdának 1900 korona államsegélyt fognak kérni.

A tűzoltóparancsnoki állást a törvény a X-ik fizetési osztályba sorozza, holott jelenleg a IX-ben van. Ezért a tűzoltóparancsnoki állást beszüntetik és átszervezik

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut. 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett

alkapitányi állással, természetesen a tüztörő-parancsnoki tendők teljesítése mellett és így a IX-ik fizetési osztályban marad meg.

A többi állásokkal nem foglalkozott a tanács, mert azokra a törvény nem tartalmaz olyan intézkedéseket, hogy azok miatt a szabályrendeletet meg kellene változtatni.

KISÜTÖTT A „NAP”

A POSTAMESTEREKRE.

De csak „A Nap” és csak a postamesterekre. A Nap című lap volt az tudvalevőleg, mely a purvaság és az izléstelenség vásári hangjait először megszólaltatta a magyar hírlapirodalomban. Egy darabig csak ment az üzlet.

Egyszer aztán A Nap körül napfogyatkozás történt. A közönség megeszmérlött a Naptól, mely mindig a csatornalevével irt förmédvényeket adott be a közönségnek. Már az sem segített rajta, hogy királlysággal próbált új reklámokat csapni maga mellett. Új lapok keletkeztek s A Nap érezte, hogy öregszik. Mint annyian hitsorsosai közül, megpróbálta egy kis csőd segítségével kiveikélni a bajból, az sem ment. Most aztán a szalmaszálba kapaszkodik: szép ígéretekkel igyekszik magának előfizetőgyűjtőket keríteni. A postamesterekhez küldi a következő környezetátvitányt:

Igen tisztelt Postamester Ur!

A Nap fennállása óta a legnagyobb súlyt helyezi a közönséggel való közvetlen érintkezésre. E felfogásból ered e levelünk is, amelylyel Önt kérjük, hogy mint aki a közönséggel mindennapos összeköttetésben van, szíveskedjék elvállalni A Nap-nak az Ön községében való árusítását és esetleg az előfizetés-gyűjtést, sőt amennyiben adás-vétel, állás-csere vagy más hasonló dologban az Ön községében apróhirdetés közzétételének szüksége forog fenn, az apróhirdetések gyűjtését is. Mi Önnek minden egyes eladott példány után (A Nap eladási ára 4 fillér) egy fillér jutalékot, minden Ön által beküldendő előfizető után (előfizetés negyedévre 4 korona) tíz százalékot és minden beküldött apróhirdetés után (egy szó hét fillér) szintén tíz százalékot adunk.

Össze akarjuk kapcsolni ezt az összeköttetést azzal az óhajtatunkkal, hogy Ön, aki községének minden apró és nagy baját, ügyét ismeri és az ottani lakossággal mindennapos érintkezésben van, szíveskedjék elvállalni a levelezői tisztet is A Nap számára. Mi minden hirt és értesülést, mely elég érdekes arra, hogy A Nap-ban megjelenhessék, készséggel honorálunk (Miből? A csődvagyomból, ami nincs? Szerk.) és Ön ezen a címen is jelentékeny jövedelemre tehet szert. (Csak lesse! Szerk.)

Kérjük mindezek tekintetében szíves választát és a munka sikeres megindítása érdekében azoknak a címét, akiknek A Nap-ból néhány napon át ingyenes mutatóvényszámot küldhetnénk, hogy azután az előfizetők szerzése annál könnyebbé váljék.

A Nap-ról magáról talán felesleges sokat mondani. (Az bizonyos. Szerk.) Hiszen nincs ember Magyarországon, ki ne ismerné és ne szeretné. (No ez már sokkal kevésbé bizonyos. Szerk.) Tehát csak annyit, hogy A Nap a legolcsóbb magyar lap (egy példány négy fillér) és minthogy Budapesten este jelenik meg, tehát a vidéken általában egy fél nappal,

de sok helyen egy egész nappal megelőz valamennyi lapot.

Kittűnő tisztelettel

A Nap kiadóhivatala.

A postamesterek azonban ismerik már a jeles lapocskát és semmi kedvük sincs megmenteni a jól megérdemelt csöndes kimulástól. A körlevelek szépen sorban vándorolnak a papirkosárba, A Nap pedig tovább halad a hírlapirodalom égboltozatján lefelé.

Kár volt valamikor felkelnie is.

..HIREK..

AMERIKA FELE...

— Biharsályiból 25 család. —

Hát soha sem lesz már vége ennek a végtelen hosszú fekete sornak!... Meddig kell még a magyar újságoknak siránkozniuk azon a méla, kesergő hangon, amikor egy csapat kivándorló szintisza magyart bucsuztatnak az országból. Hát annyira tehetetlen már a magyar föld, hogy nem képes megadni a mindennapiját annak a 25 elkecseregett magyar családnak, akik most készülődnek elhagyni Sályit?...

Azt jelentik ugyanis most Sályiból a Tiszántúlnak, hogy 25 család a napokban indul Amerikába, eladják potom áron a drága, fekete humuszt, elvesztegetik kis házaikat, csak hogy minél előbb mehessenek. Az aszszonyok görcsösen ragaszkodnak még a földhöz, egyik-másik szembe is száll megrészegett urával, de mindhiába!... Az emberek szemében hipnotikus tűz lobog, siettetik a szomszéd zsidót, hogy hozza már át a telekért a pénzt, türelmetlenkednek és káromkodnak...

A magyar uri társadalom szégyelheti magát. Olyan embereket tud a közpályákra, hivatalokra termelni, akik gyávák, gyengék és tudatlanok. Ime már évtizedek óta kiabál a sajtó hasábjain ez a rettenetes rákfene és még ma is ur a vidéken a vörös szakállu, görbe lábú szeplős ügynök, füttyöl en gross az összes magyar hatóságokra és százával szédíti az újvilágba a magyarokat.

Hát nem szégyelik ezt a magyar hatóságok!...

Nem veszik észre, hogy itt tervszerű és rendszeres munka folyik. Gyalázatos klikk működik, amelynek passiv tagjai az itthonmaradt koresmárosok, árendások, akik szépen megveszik a Peterdy Jánosok, Bede Sándorok földjeit — aktív tagjai a bandának azok a ragyaverte, zavaros tekintetű tekintetes urak, akik kis aktaesomóval járnak portáról-portára. Nem régi népsziművekből vett rekvizitum ez kényelmeskedő szolgabíró uraim, hanem élő organum, amelyet önök ugylátszik nem ismernek. Pedig talán ez volna a legnagyobb kötelességük.

Tessék csak most szétnézni nagytekintetű alispán ur Sályi vidékén, tessék

csak egy kis váratlan razziát tartani a ronda külsejű koresmákban, hátha sikerül önnek agyonütönni ezt a bűnös, magyarfaló manipulációt itt sötét Biharországban.

Üssön csak egyszer amugy magyarosan közéjük, meglátja, hogy az erős ököl nyomán milyen fájdalmas, dühös sziszegés fog fölzugni.

A magyarokat pedig lidérenyomás alól szabadítja föl az az ember, aki szétveri ezt a komisz klikket.

*** Konfliktus a pénzügyigazgató és alispán között.** Kellemetlen aktaháboru indult meg már hónapokkal ezelőtt az alispán és a pénzügyigazgató között. A komoly iratváltásnak a volt béli járási számvevő Baranyi Menyhért hivatalos kiküldetése szolgált alapul. A számvevőt ugyanis a főszolgabíró küldte ki hivatalos ügyben. A kiküldetés költségeit az alispán kiutalta, de a számvevőség kifogásolta az utalványt, mert a főszolgabíró kiküldő rendeletét nem tartotta elég alaposnak. A kiutalás így nem történt meg, mert a pénzügyigazgató azt állította, hogy a költségeket a főszolgabírónak kell viselni. A vitás ügyben még mindig nincs döntés. A sok átiratozásban a miniszter fog dönteni, akihez tegnap küldte az alispán az ügyet.

*** Özv. Gerliczy Félixné betegsége.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, özv. Gerliczy Félixné már napok óta súlyos betegen fekszik. Az agg matróna betegségének hírére gyermekei özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, özv. Szegedy Györgyné és Gerliczy Ferenc nyomban nagybeteg édesanyjának kórházhoz siettek és azóta állandóan mellette tartózkodnak, aggódó szívvel lesván a betegség jobbrafordulását.

*** Iskolaszéki ülés.** Nagy-Várad városi községi iskolaszéke a városház bizottsági termében ma, csütörtökön, szeptember 26-án délután 4 órakor rendes havi gyűlést tart.

*** Új posta.** Sályiból jelenti tudósítónk, hogy ottan október elsejétől a postaügynökséget átalakítják postahivatallá, melynek vezetője Böhm Paula lesz. Az új postamester a legnagyobb mértékben bírja a közönség rokonszenvét, mert az ügynökséget már éveken keresztül ő vezette kitűnő gondallal és nagy pontossággal. A postahivatal felállításával egyidejűleg telefonközpont is létesül Sályiban.

*** Kifogott hulla.** Köröstarján előljárósága távirati értesítést küldött a rendőrkapitányi hivatalnak, miszerint ma a Körösből egy 45—50 évesnek látszó férfi hullát fogtak ki. A hulla orvosi véleménye szerint 4—5 hétig lehetett a vízben. A hulla az iparos osztályhoz tartozónak látszik, őszbevegyült, körszakálás ember, akinek lábán amerikai csattos cipő van. A felső ruházat hiányzott a kifogott hulláról.

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült rendelőimet, hogy asztalos műhelyemet

➡ Rimanóczy-utca 12. szám alá ➡

helyeztem át. Megköszönve az eddigi szíves partfogásokat, kérem azt a jövőben is fentartani. Szolid és jó munkáért jóátallok. Mély tisztelettel maradok

Pál Sándor,

asztalos mester.

+ Id. Bárá Podmaniczky Béla.

Mint őszinte részvétellel értesülünk, mélységes gyász érte egyik főúri családunkat. Bárá Podmaniczky Béla alezredes tegnap reggel fél 7 órakor életének 58-ik évében meghalt. Az elhunyt az utolsó napokig jól érezte magát. Beteg egyáltalán nem volt. Legutóbb Mezőhegyesen, ahol az állami méntelepnek parancsnoka volt, ő fogadta a trónörököszt. Később a gyakorlatok után a bécsi eucharisztikus körmeneten is részt vett. Tegnap reggel fél 7 óra előtt Mezőhegyesen hirtelen rosszul lett és pár pernyi szenvedés után meghalt. Az orvosok szívszélhűdést konstataáltak. A gyászesetről értesítették a családtagokat, akik a halott ravatalához utaztak Mezőhegyesre. A báró halálával gyászt hozott a Gerliczy és Echerolles Kruspér családokra is, amennyiben Des Echerolles Kruspér Gilbert felesége báró Podmaniczky Emmy, az elhunytban édes atyját gyászolja. Podmaniczky Béla bárónak két fia is maradt: Béla, aki több évig a katonaságnál szolgált, a bécsi magyar gárdának is tagja volt és Károly, aki nem rég lépett Biharvármegye szolgálatába, mint közigazgatási gyakornok. Id. Podmaniczky Béla bárónak a felesége Gerliczy Erzsébet bárónő volt, de már régen meghalt; gyermekeit azóta Gerliczyne nevelte. Az elhunyt főúr temetése holnap megy végbe Mezőhegyesen.

* **A püspökfürdői posta beszüntetése.** A m. kir. államvasutak Püspökfürdő vasútállomásán a fürdőidény tartamára életbe léptetett postahivatal működését szeptember hó 30-ikával bezáról a postaigazgatóság megszünteti s a nagyváradi püspökfürdői postahivatal kézbesítési kerületébe tartozó Püspökfürdő telepet a váradszöllősi posta- és távbeszélő hivatal postai kézbesítési kerületébe helyezi.

* **Szerecsen vértanuk.** Rómából jelentik: A római bazilikák kapujára néhány nappal ezelőtt egy pápai dekrétumot függesztettek ki, amely huszonkét négyert kanonizál. Ezek a feketék vértanuhaltak a keresztény hitért. A nyanzamenti törzsekhez tartoztak, egy misszió keresztelte meg őket, utóbb azonban, 1885-ben a törzsek tagjai hihetetlen kínzások közepett meggyilkolták mind a huszonkettőt. A fekete vértanuk boldoggá avatásának Lavigerie kardinális volt a szószólója és hosszas viták után jutott odáig a dolog, hogy az egyház most — bátor kezdeményezéssel — fekete „boldogokkal” gyarapodott.

* **Zavaros kérelem.** A zöldfa-utcai kereskedők és háztulajdonosok a városi tanácshoz panasz kérvényt nyújtottak be, az iránt, hogy a Nagy-Váradi városi villamos vasut a Zöldfa-utcában a vasuti teherkocsikat huzamosabb ideig napközben ott tartja. Kérelmük oda kondludál, hogy még egy sínpart a „Zöldfa” épület felőli oldalon is helyezzen el a vasúttársaság, hogy ezzel közvetlenül annak a cégnek a boltja előtt, akinek részére az áru érkezett, álljon a vasuti kocsik. Ezen s még több kifogással beadott kérvényt 48-an írták alá. A tanács véleményadás végett kiadta a főkapitánynak. Az iratok közt mellékelve van egy nyilatkozat, ugyancsak a zöldfa-utcai háztulajdonosok és kereskedők által aláírva (48 aláírás), hogy a meglevő állapotot nem kívánják megváltoztatni, megjegyezve, hogy a „nyilatkozat” aláírói között a „panaszosok” közül is vannak szép számmal képviselve.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Kulisszatitok.** Szabó Erzsébet színésznő feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap este a Szigligeti színház öltözőjében hagyta ridiküljét, melyben pénztárcája volt s több ékszere. Amikor a második felvonás finaléja alatt bement az öltözőbe észrevette, hogy a bőr tárcájából 30 korona pénzét ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség a nyomozást megindította.

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-úti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

* **Vadász urak figyelmébe.** A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többre fog kerülni annak hejreállítása. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Társat (lehet nő is) 2000 ezer korona készpénzzel sürgősen keresek egy új illusztrált heti lapvállalathoz. Bővebbet személyesen ad: Hölgye Corzókávéház délután 2—4-ig. Rizikó nincsen, szakértelem nem szükséges.

x **Kossuth utca 6. számú ház Körös** felőli oldalán 3 szoba. fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

x **Szülők figyelmébe.** Október elsején himző tanfolyam nyílik meg serdülő leányok számára Szilágyi Dezső-utca 13. sz. alatt, ugyan ott bővebb felvilágosítást lehet kapni

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérlek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ily szép csomagolású és finom vegyítékű bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő üzlet a Kossuth-utcán, fióküzlet Kert és Szacsvai-utca sarok a „Cukorka Király”. Rákóczi-úti cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember haván megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. „Cukorka Király” 10-16. Színházi cukorka üzlete 610.

Iskolai és tornacipők
legkedvezőbben

REICHARD áruháza
cégnél szereshetők be.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők!
Ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját
érdekükben **Dr Kállay** jogi szemináriuma
csakis után készülnek
Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. (Calvin-tér mellett).
Telefon 125—38. Telefon 125—38.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszin-
én elsőrendű porosz kőszent házhoz szállit:
Weiszberger és Társa. Telefon 688. Telep
Váradvelence, vasutná.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Csütörtök: En vagyok a néni.

Péntek: En vagyok a néni.

Szombat: En vagyok a néni.

Vasárnap délután Obsitos, este Asszonyfaló.

|| **En vagyok a néni.** Mint arról már hírt adtunk, ma csütörtökön egy igen kedves, kacagtató angol bohózat kerül színre, a melynek helyzetkomikumai állandó derűtségben tartják a publikumot. Valamint még a közház előtti korszakban Charlier néni volt a darab címe, de ez oly régen volt, hogy a közönség egy évtized után, szinte bemutatóként fogadhatja ezt a bohózatot, amelynek előadója egy női ruhába öltözött férfi, akit állandóan szerelmükkel üldöznek az öreg urak.

Asszonyfaló. A bájos, nálunk oly nagy sikert aratott operette: az Asszonyfaló rövid pihenő után vasárnap este kerül ismét színre. A közönség nagyfokú érdeklődésére tekintettel, erre az előadásra a jegyek már most megválthatók.

IRODALOM

Áldások. A megszentelt tárgyakkal nyerhető bucsu-kegyelmek magyarázata. Egybeállította: Pala Ferenc áldozópap. Bővítette: Tantos Ferenc áldozópap. Második bővített kiadás. Kiadja: A Rózsafüzér-készítő Háziipar Kaloosán. Ára 25 fill. Április havában jelent meg ez a könyvecske első ízben s pár hét alatt annyira elkapkodták, hogy mindjárt új kiadásról kellett gondoskodni. Megnyitja ez a füzet a hivek számára a bucsu-kegyelmek forrását. Röviden — mindössze 50 lapon — összefoglalja a megszentelt tárgyakra és a hozzájuk kötött bucsukra vonatkozó tudnivalókat. A papoknak szóló függelék útmutatást ad a különféle fakultások beszerzésére s tartalmazza az olvasók és skapulárek megáldásának, illetve feladásának formuláit.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Gyilkos merénylet a menyasszony ellen. Pataky Sándor nagyon szerelmes volt Bondár Juliskába, egy esinos nagyváradi szobalányba. Meg is tartották az eljegyzést. Pataky Sándor azonban csakhamar féltékenykedni kezdett a leányra. Ez év májusában a moziban alaposan össze is veszték. Másnap, május 13-án azonban már ki szeretett volna békülni a leánynyal. De

Bondár Mariska hamarosan kiadta az útját az ácssegédnek. Kijelentette, hogy tudni sem akar róla és visszaadta a jegygyűrűt. A szerelmes legény erre előrántotta a revolverét és háromszor a leányra lőtt, aki azonban szerencsére csak könnyebb sérüléseket szenvedett. Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyváradi esküdtbíró **Korn Lajos** elnöke alatt. A vádlott sirva mondta el védekezését, hogy ő nem akarta megölni a lányt. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Pataky Sándort, akit a bíróság két és fél évi fegyházra ítelt.

TANÜGY

Bezárták a széltallói iskolát. A vörheny ismét fellépett Biharvármegyében. Mint értesülünk legújabbán Széltallón lépett fel járványszerűleg a betegség úgy, hogy az iskolát be kellett zárni.

TÁVIRATOK

A külügyi bizottság ülése.

Bécs, szept. 25.

(Saj. tud.) A külügyi albizottság ma délután folytatta ülését Berzeviczy Albert elnöke mellett. Az ülésen Nagy Ferenc előadó szólalt fel elsőnek. Felszólalásában a külügyminiszter expozéjával foglalkozott. Sajnálattal konstatálja az expozé alapján, hogy a külügyi helyzet a múlt évhez képest kedvezőlenebb. Ugyancsak az expozéból megnyugtatólag veszi tudomásul, hogy az olasz-török háború nem sokára meg fog szünni. Örömmel veszi tudomásul azt is, hogy a Balkán béke érdekében a külügyminiszter kedvezően lépett közbe. Nagy reményeket fűz a külügyminiszternek leendő római látogatása elé. Indítványozza, hogy az 1913. évi költségvetést fogadják el.

Tisza István Pápán.

Pápa, szept. 25.

(Saj. tud.) Ma a dunántúli református egyházkerület gyűlésén Tisza István beszédet mondott. Beszédében a tanítók helyzetével foglalkozott. Elismerem a felekezeti tanítók jogos kívánságát, mikor egyenlő fizetést kérnek az állami tanítókéval.

40000 ember halála.

Tokió, szept. 25.

(Saj. tud.) Japán partokon óriási vihar dühöngött. A vihar folytán 40000 ember elpusztult. A partokról nagyszámu falu elpusztult.

Elfogott honvédcsoport.

Belgrád, szept. 25.

(Saj. tud.) Ma a Dunaparton szerb pénzügyőrök egy magyar hon-

védcsapatot fogtak el. A csapatot Szekeres hadnagy vezette. Az elfogás után a hadnagy jelentette, hogy nem szándékosan jöttek át Szerbiába, hanem a Dunán monitoron gyakorlatoztak és elromlott a kormánykerék s így kénytelenek voltak kikötni.

SZERKEZTŐI PÓSTÁJÁZS

K. S. Helyben. A krónikának mind a két pontja igen ügyesen és elevenen van megírva, igaz is minden szava, de nem tartjuk alkalmasnak annak közlését, mert nem akarjuk vele mérgeket a kedélyeket. Azonban olyan ügyes tollra vall a kis cikk, hogy hasonlókat máskor szívesen közlünk. Szíveskedjék alkalomadtán ilyesfélét írni lapunk számára. Üdvözlét.

Regénycsarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta **Cseres Andor.**

— Mi lesz, mi lesz, hogyha a kitüntetés meg nem jó?! mondogatta Horvát ur kezét tördelve.

Az a nagy ur pedig csak finoman mosolygott, kezét tördelgetvén. Epen úgy tett, mint a monda szerinti orvos, aki a sebesült ember testéből a töviset nemhogy kihuzta volna, de sőt beljebb taszította, hogy jobban fájjon, mert a nagyobb sebtől nagyobb díjazás járt.

— Hja, uram! — mondotta ama nagy ur, — elháríthatatlan akadályok jöttek közbe. Ő felsége tekintetbe veszi azt is, hogy Ön zsidó, ez gátul szolgál ugyan, de elhárítható, hanem a mult, a mult! — ez valami.

A bankár meg volt győződve, hogy itt a Hidvégi keze dolgozik, meg azé az elszá- szti leányé, aki nem tudja megbocsátani, hogy elküldték és akinek, bár burkoltan, egy gyöngy órában ő maga bepillantást engedett volt a multjába és az a leány nem olyan ügyetlen, hogy figyelmen kívül hagyta volna azt.

Ő maga adott kést maga ellen a kezébe.

Mikor Móríc haza érkezett, apját a benső gyötrelemtől betegten találta.

— Móríc fiam! — támadt reá az apja, — nem végeztél semmit. Azt a leányt nem hoztad el.

— De atyám! — válaszolta a fia, — Hidvégi nem tett semmit, a leány nem tud semmit!

Horvát ur ingerülten kiáltott fel.

— Hazudnak, gyalázatosan hazudnak, én a miniszteriumból tudom, hogy fel van vetve a mult, tudod fiam, a mult! — Oh Jehova! minő kis bünt követtem el és milyen rettenetesen büntetsz érte! — sóhajtott a bankár.

Móríc nem nézhette közönyösen apja bánatát, azért gyors elhatározással tért vissza birtokára, hogy a leánynyal végezzen, elvigye magával az apjához.

Korponayéknál látogatást tett.

Korponayné hidegen, csaknem érdesen fogadta.

— Horvát ur nemde a német... — Francia — vágott közbe Móríc.

— Eh mindegy, német vagy francia! — ön a strassburgi leányt keresi? — Nincs már itt, kiadtam az útját.

A férfi haja az égnek állott.
— Nagyságos asszonyom, mi történhetett? — kérdezte ijedten.
Korponayné felbigyesztette ajkát.
— Csak az, ami a bonneokkal történni szokott. A leány csinos, mondhatom szép volt, a bátyám szemet vetett reá...
(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Schönfeld Mihály gabona- és szeszárubizomany cég jelentése.

Készaru: 5 fil. magasabb. Határidő üzlet hideg időre a szemes magvak szállarultak.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	—	—	11.29
Áprilisi buza (1913.)	—	—	11.78
Októberi rozs	—	—	9.58
Áprilisi rozs (1913)	—	—	10.01
Októberi zab	—	—	10.10
Áprilisi zab (1913)	—	—	10.30
Szept. tengeri	—	—	7.54
Májusi tengeri (1913)	—	—	7.69

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	830.—
Oszták hitelrészvény	—	637.50
Jelzálogbank	—	457.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	537.—
Magyar bank	—	652.—
Közuti vasut	—	735.—
Városi villamos	—	395.—
Salgótarjáni kőszén	—	782.—
Rimamurányi	—	773.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

A szép haj

nagy díjazás és ékesség. A gondoskodó haj tisztítását hat, miért is ajánlatos, hogy már a legkorábbi ifjúkorban kezdjék meg a haj rendszeres tisztítását és gondozását.

**fekete fej
jegyű
sampunnal,**

a mely a fejbőr és haj minden kiválasztását eltávolítja a haját a legkésőbb öreg korig dúsán és fényesen megőrzi. A ritkás haját is tömörnek, dúsának mutatja. Az a siker, a melyet a mindennapi ismert és kedvelt **ibolya-sampun** a fekete fejjel napról-napra terjed, abból is megállapítható, hogy egész sor káros értéktől utána-utána hoztak forgalomba, a mi miatt vásárlásánál különös gondossággal kell figyelni a mellékelt védőjegyre. **ibolya-sampun** a fekete fejjel enyhe, teljesen ártalmatlan készítmény, míg a vizsgálatok szerint az utána-utána gyakran ártalmas anyagokat tartalmaznak és így a haj racionális gondozása helyett kihalását idézik elő.

Sampun a fekete fejjel eredeti csomagolásában 30 fillérért kapható minden gyógyszer-tárban, drogeriában, illatszer- és szappantüzletben és fodrászoknál is. A hol nincs meg az eredeti preparátum, vagy hamisítványt kínálnak helyette, ott forduljanak a főraktárhoz:

Faisztl Ferenc, Budapest, VI., Mozsár-utca 12.

a bonnan közölni fogják a legközelebbi elosztó címét vagy 2.40 kor. előzetes beutalás ellenében bérmentesen küldenek 8 csomagcsomagot. Utánvételre való küldésnél 35 fillérrel több.

Hans Schwarzkopf, G. m. b. H. Berlin N. 32.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi
Apolló épületből

Rákóczi-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire
felhívjuk a n. é. közönség
becses figyelmét. Tan-
könyvek bekötése, olcsón
s gyorsan készíttetnek el.
Becsés pártfogást kér

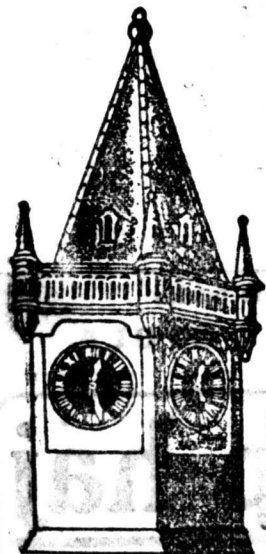
özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyórát
„szegecs” és „szabad-
lengésű” járáttal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő
berendezés.

Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegylleg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kezelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
vetek, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztít-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Szalonna, prima,
pörkölt, nehéz áru leg-
jutányosabban kapható.
Mindennemű termények
vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.
áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

!! Meglepő ujdonság !!

Facimbalom

Bárki egy óra alatt meg-
tanulhat rajta játszani. A
Facimbalom 15 különböző
nagyágban összehangolt
fadarabból áll és a mellé-
kelt verőkkel (ugy mint a
cimbalom) lesz játszva.

Ara verőkkel, tokkal és mesés ajándékkal csak 6 korona.

Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY”
országszerte elismert elsőrendű hangszerárubázában

Budapest, József-körut 15.

Fényképes árjegyzék ingyen. — ÓVAS: Figyeljen jól a
pontos címre és házszámra.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és mülakatos mester

Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt

Telefon 11-37.

Telefon 11-37.

Meg van!!

az asszonyok öröme!

Nem kell többé mérgeledni,
csekély tüzelővel gyorsan le-
het sütni és főzni, régi tűz-
helyeket (sparhelt) át le-
het olcsó pénzért alaki-
tani. Háztulajdonosok, mér-
nök és építész uraknak ár-
engedmény.

Továbbá minden néven nevezendő
lakatos munkák jutányos árban.
Meghívás esetén házhöz jövök.
Vidéki levelekre válaszolok.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió

liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el
gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. Penzió rendszer október 1-től
május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokró-
csozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bár-
milyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

A berendezés eladó!

Olcsó árak!

A **Teszler Simon**-féle posztó kereskedésében a következő árak csak e hó végéig lesznek érvényben, ugymint

Egy teljes öltönynek való

3 mtr. angol kelme már . . .	K 16.—
3 „ finom angol kelme . . .	K 20.—
3 „ scót kelme már . . .	K 24.—
3 „ valódi angol kamgarn . . .	K 28.—
3 „ valódi angol egész finom kamgarn . . .	K 30.—

Egy teljes egész finom

hozzávaló minden lehető színben már K . . . 07.—

Fekete egész finom kelmék

nagy választékban. — Ugy szintén női costumoknak való dús választék. — Valamint

téli kabát

kelmékben nagy választékban és olcsó árakban kaphatók. Teljes

tisztelettel

Schwarcz Kálmán

Zöldfa-utca 21.

Az üzlethelyiség kiadó.

Rimanóczy mőbútorgyár

Városi raktárunkat nov. 1-én gyári helyiségeinkbe tesszük át, miért is a készleten levő ebédlő-, háló- stb. szobákat

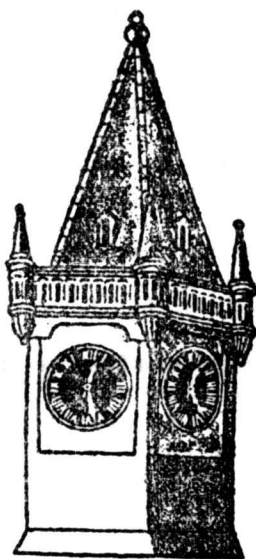
mérsékelt árak mellett

árusítjuk el. Gyári helyiségeinkben továbbra is állandó **BÚTORKIÁLLITÁST** fogunk tartani és iparművészeti tervezetek alapján solid elsőrangú kivitel mellett a n. é. közönség rendelkezéseinek eleget tenni.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebbi és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küld.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari tagymentes closteteket vízöblítéssel. Angol-closett berendezést, víztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és díszbádogos munkát. Villanyerő gépekkel berendezve.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó olcsó díj mellett).

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletet szolgáltat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

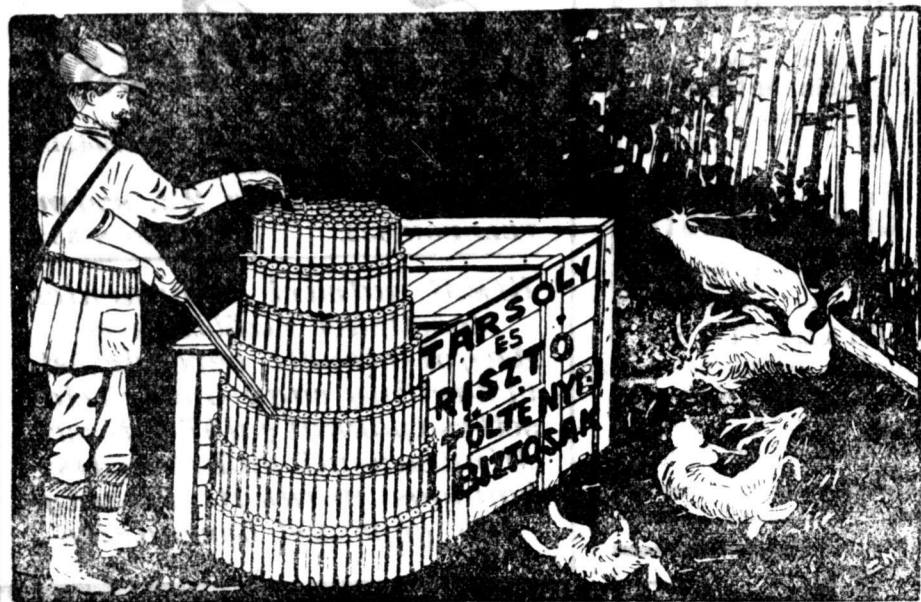
Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok
1/2 lóerőtől minven nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
 Vadászati felszerelések
 Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut.
Telefon 390. Telefon 390.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru,
 cserép, fedéllemez, gipsz, nád,
 csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

4349—912. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város adóhivata ánnál választás következtében megüresedett egy III. osztályú számtiszt állásnak választás útján leendő betöltését a törvényhatósági bizottság 427—16959—912. kgy. sz. véghatározatával a f. évi október hó 10 én megtartandó rendes havi közgyűlésre tűzvé ki, felhívom azokat, kik ezen évi 1500 korona kezdőfizetés és 600 korona lakpénzzel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket, amelyben az 1883. évi I. t. c. 17. § ában előírt elméleti képzettségük, valamint eddigi esetleges alkalmaztatásuk igazolandó, Nagyvárad város főispánjához címezve, hivatalomnál (Városháza I. emelet 4.) folyó évi október hó 7-én d. u 5 óráig ánnál is inkább adják be, mert az elkésztett beadott kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1912. szeptember 23.

Rimler Károly,
 polgármester.

Használt, de teljesen jókarban levő 22 darab ökörszekér egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» **Nagypiac-tér, Andrányi ház.**

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő,
 vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
 Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Vasszerkezeti gyár.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ első nagyvárad redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honved laktanya mellett) egy direkte ezen célra épített és méreteiben még eddig városuakban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben. Felvállalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tüzhelyek és ajtócsukókat stb. Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöltnak. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.
 TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.